

REPUBLIKA SLOVENIJA
VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

Gregorčičeva 20–25, SI-1001 Ljubljana

T: +386 1 478 1000

F: +386 1 478 1607

E: gp.gs@gov.si

<http://www.vlada.si/>

Številka: 11000-5/2019/6

Datum: 27. 1. 2020

Politika štipendiranja (2020–2024)

Izvajanje štipendiranja za deficitarne poklice v Republiki Sloveniji

Kazalo

UVOD	3
Pravne podlage	3
Štipendiranje v Republiki Sloveniji	3
Temeljni strateški dokumenti	4
KRATEK PREGLED DODELJEVANJA ŠTIPENDIJ V RS	5
Državne štipendije	5
Zoisove štipendije	5
Štipendije za deficitarne poklice	6
Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu.....	7
Štipendije Ad futura	7
Sofinanciranje kadrovskih štipendij	8
Druge štipendije.....	10
ŠTIPENDIJE ZA DEFICITARNE POKLICE	10
Cilji štipendij za deficitarne poklice v RS	10
Metodološka pojasnila za opredelitev deficitarnih področjih za obdobje 2020–2024	11
Politika štipendiranja 2014–2019: pregled in kazalniki.....	11
Vidik trenutne ponudbe na trgu dela	15
Vidik ponudbe bodočih kadrov, ki prehajajo iz izobraževalnega sistema	26
Opredelitev deficitarnih področij in ravni izobrazbe v obdobju 2020–2024.....	34
Predviden obseg sredstev za uresničevanje politike štipendij za deficitarne poklice	37
Pričakovani rezultati štipendij za deficitarne poklice in poročanje.....	38
Kazalci spremljanja doseganja ciljev	38
Način in obdobje poročanja o izvajanju štipendiranja	38

UVOD

Pravne podlage

V skladu z drugim odstavkom 30. člena Zakona o štipendiranju (Uradni list RS, št. 56/13, 99/13 – ZUPJS-C, 8/16, 61/17 – ZUPŠ in 31/18; v nadaljnjem besedilu: ZŠtip-1) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) sprejme politiko štipendiranja za obdobje petih let, v kateri določi zlasti:

- cilje štipendij za deficitarne poklice v Republiki Sloveniji,
- opredelitev področij, ki se spodbujajo prek politike štipendij za deficitarne poklice, vključno s področji, ki jih kot deficitarna opredelita italijanska ali madžarska narodna skupnost,
- predvideni obseg sredstev za uresničevanje politike štipendij za deficitarne poklice,
- kazalce spremljanja doseganja ciljev,
- pričakovane rezultate štipendij za deficitarne poklice ter
- način in obdobje poročanja o izvajanju štipendiranja.

Strokovna izhodišča za Politiko štipendiranja je na podlagi četrtega odstavka 30. člena ZŠtip-1 pripravil Javni štipendijski, razvojni, invalidski in prežिवninski sklad Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: sklad) v sodelovanju z Zavodom Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: ZRSZ).

Prvo Politiko štipendiranja (2015–2019) je sprejela Vlada 4. 6. 2015, v njej je bilo kot deficitarnih določenih 34 poklicev, ki so jim bili s spremembami in dopolnitvami politike, sprejetimi dne 22. 12. 2016, dodani še 4 poklici.

Štipendiranje v Republiki Sloveniji

Področje štipendiranja v Republiki Sloveniji (v nadaljnjem besedilu: RS) ureja leta 2013 sprejeti ZŠtip-1, ki ureja državne štipendije, Zoisove štipendije, štipendije za deficitarne poklice, štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu in štipendije Ad futura za mednarodno mobilnost in kadrovske štipendije.

Državne štipendije dodeljujejo pristojni centri za socialno delo. Sklad dodeljuje ostale štipendije, in sicer Zoisove štipendije, štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu, štipendije Ad futura za mednarodno mobilnost in štipendije za deficitarne poklice.

Poleg sklada štipendije za deficitarne poklice podeljujejo tudi posamezne občine in druge ustanove, vendar ne na podlagi ZŠtip-1, ampak na podlagi svojih predpisov. Posledično se metodologija za določitev deficitarnih poklicev med posameznimi dodeljevalci (z izjemo sklada, ki jih dodeljuje na podlagi ZŠtip-1) razlikuje.

Na podlagi zakona se zagotavljajo tudi sredstva za sofinanciranje kadrovske štipendije, ki jih dodeljujejo regionalne razvojne agencije (v nadaljnjem besedilu: RRA).

Poleg štipendij, ki jih ureja ZŠtip-1, se v RS dodeljuje tudi druge štipendije, med katerimi so:

- kadrovske in druge štipendije, ki jih redno ali občasno dodeljuje država po posebnih programih (npr. za potrebe zaposlovanja v Slovenski vojski, štipendije na področju kulture, štipendije potomcem padlih v vojni za Slovenijo in druge),
- občinske štipendije,
- kadrovske štipendije, za katere delodajalci ne uveljavljajo sofinanciranja,

- štipendije zasebnih fundacij, skladov in drugih primerljivih virov (npr. štipendije Slovenske znanstvene fundacije, ustanove Gallus, fundacije Parus, Olimpijskega komiteja Slovenije, Likarjevega sklada in drugih).
-

Temeljni strateški dokumenti

Strategija razvoja Slovenije 2030, ki jo je sprejela Vlada dne 7. 12. 2017, kot enega od temeljnih razvojnih ciljev Slovenije, navaja znanje in spretnosti za kakovostno življenje in delo. Strategija poudarja, da je osnovni pogoj za konkurenčno gospodarstvo in družbeno blaginjo učinkovit in kakovosten izobraževalni sistem, katerega namen je priprava posameznika za uspešno delo. Stopnja izobraženosti med mladimi strmo narašča, vendar pa so med ponudbo in povpraševanjem po delovni sili številna strukturna neskladja, ki so posledica vrzeli med pridobljenimi znanji in spretnostmi ter različnimi potrebami delodajalcev. Navedeno vodi v neučinkovito alokacijo delovne sile, ki pa ovira povečevanje produktivnosti ter odpira vprašanja uporabe spretnosti. Poudarja pomen zmanjševanja vrzeli v znanju in spretnosti, kar pa lahko vodi tudi k nižjemu tveganju socialne izključenosti. Glede na to, da štipendije za deficitarne poklice prispevajo k zmanjševanju strukturnih neskladij na trgu dela in boljši zaposljivosti, posredno lahko prispevajo tudi k doseganju ciljev Strategije razvoja Slovenije.

Pri določanju deficitarnosti poklicev je pomemben dejavnik razkorak med ponudbo in povpraševanjem na trgu dela. Povpraševanje je odvisno od prihodnjega razvoja podjetij, ki je povezan (soodvisen) s smerjo razvoja države. Pri tem so pomembne tudi **usmeritve Slovenske Strategije pametne specializacije – S4**, ki jo je sprejela Vlada 20. septembra 2015, saj bo treba za področja, ki bodo v okviru pametne specializacije opredeljena na državni in regionalni ravni, zagotoviti tudi spodbude za vpis v identificirane izobraževalne programe, tudi s štipendijsko politiko. S4 namreč predstavlja platformo za osredotočenje razvojnih vlaganj na področja, kjer ima Slovenija kritično maso znanja, kapacitet in kompetenc in na katerih ima inovacijski potencial za pozicioniranje na globalnih trgih ter s tem krepitev svoje prepoznavnosti. Pametna specializacija je torej strategija za krepitev konkurenčnosti gospodarstva s krepitvijo njegove inovacijske sposobnosti, diverzifikacijo obstoječe industrije in storitvenih dejavnosti ter rast novih in hitro rastočih industrij oziroma podjetij.

Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022 (Uradni list RS, št. 90/13) med ključnimi usmeritvami navaja zagotavljanje pogojev za učenje in priložnosti za pridobivanje izkušenj z namenom omogočiti mladim razvoj znanj, spretnosti in kompetenc, ki jih potrebujejo za polno vključevanje na trg dela. Eno od prioritarnih področij resolucije je preprečevanje zgodnjega opuščanja izobraževanja pri poklicnem in strokovnem srednješolskem izobraževanju, kar je tudi namen dodeljevanja štipendij za deficitarne poklice (podpodročje 3). Resolucija poudarja vidik strukturnega neskladja med izobrazbo mladih, ki so zaključili šolanje, in povpraševanjem po kadrih na trgu dela. V 6. prednostnem podpodročju resolucija poudarja potrebo po ohranitvi obsega štipendiranja. Namen štipendiranja v sekundarnem in terciarnem izobraževanju je spodbujanje mladih za vključevanje v izobraževalni sistem, pridobivanje višje ravni izobrazbe, izboljševanje zaposljivosti mladih, pri terciarnem izobraževanju pa tudi skrajšanje obdobja do zaključka študija. Pomen štipendiranja je usmerjen predvsem k doseganju družbenega in gospodarskega razvoja države, hkrati pa ima tudi posebno vlogo pri osamosvajanju in osebni odgovornosti mladih, saj se s tem razvijata samostojnost in odgovornost za izobraževanje in prihodnost.

KRATEK PREGLED DODELJEVANJA ŠTIPENDIJ V RS

Državne štipendije

Državne štipendije so namenjene spodbujanju izobraževanja in doseganju višje izobrazbene ravni dijakov in študentov, ki izhajajo iz socialno šibkejših družin. Državna štipendija je dopolnilni prejemek, namenjen kritju stroškov, ki nastanejo z izobraževalnim procesom. Država z dodeljevanjem državnih štipendij omogoča razvojno politiko ter povečuje izobrazbeno raven prebivalstva, kar je nujno potrebno za tehnološki in družbeni razvoj. Štipendije tako prispevajo k dolgoročnemu zmanjševanju revščine in socialne izključenosti med mladimi kot tudi k dolgoročnemu zmanjševanju socialnih in družbenih razlik celotne slovenske družbe. Višina državne štipendije je odvisna od uvrstitev družine v dohodkovni razred, in znaša od 71,68 EUR do 194,56 EUR za polnoletnega upravičenca in od 35,84 EUR do 97,28 EUR za mladoletnika.

Analiza dodeljevanja državnih štipendij v obdobju 2010–2018 kaže na to, da je v letih 2010–2018 število prejemnikov državnih štipendij naraščalo, medtem ko se povprečna višina državne štipendije znižuje, kar je delno posledica delne sprostitev zadnjega dohodkovnega razreda s 1. 1. 2016, ko je bil cenzus iz 53 % zvišan na 56 % neto povprečne plače na osebo, kar pomeni, da so se takrat začele izplačevati tudi najnižje državne štipendije v višini 70 EUR za polnoletne in 35 EUR za mladoletne upravičence. Delno je znižanje povprečne štipendije mogoče pripisati tudi povečanju gospodarske rasti in posledično višjih dohodkov, s tem pa uvrščanju družin v višje dohodkovne razrede in upravičenost do nižje osnovne štipendije. Navedeno posledično pomeni, da se število prejemnikov povišuje, povprečna višina štipendije pa znižuje zaradi višjega števila prejemnikov najnižje državne štipendije. Pričakovati je, da se bo leta 2019 povprečna višina štipendije še znižala, saj je bil s 1. 1. 2019 sproščen celotni zadnji, 5. dohodkovni razred za dodelitev državne štipendije, in tako cenzus trenutno znaša 668,53 EUR.

Preglednica 1: Prejemniki državnih štipendij, po letih

Državne štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Sredstva
2014	35.480	20.491	14.989	154	65.465.668,32
2015	42.435	26.643	15.792	135	68.946.477,72
2016	44.562	28.739	15.823	129	69.102.947,33
2017	46.983	30.649	16.334	125	70.621.065,92
2018	46.361	30.932	15.429	122	67.876.435,93

Vir: IS CSD

Zoisove štipendije

Zoisove štipendije se dodeljujejo kot spodbuda za doseganje izjemnih dosežkov in s tem ustvarjanje dodane vrednosti na področju znanja, raziskovanja, razvojne dejavnosti in umetnosti. Namenjene so spodbujanju izobraževanja in doseganju višje ravni izobrazbe, dvigu odgovornosti štipendistov za svoje

izobraževanje kot tudi za izbiro izobraževalnega programa, krajšanju dobe izobraževanja in izboljšanju zaposljivosti. Pridobijo jo lahko dijaki ali študenti. Višina Zoisove štipendije od 1. 7. 2019 dalje znaša mesečno 122,88 EUR za dijaka in 143,36 EUR za študenta; če se štipendist izobražuje v tujini pa 245,76 EUR za dijaka in 286,72 EUR za študenta.

Podatki kažejo, da število Zoisovih štipendistov od leta 2010 naprej upada. Za navedeno sta verjetno dva razloga, in sicer vsakoletni upad števila štipendistov, ki jim je bila dodeljena štipendija na podlagi starega zakona, ki je določal manj stroge kriterije za dodelitev in nadaljnje prejemanja štipendije, štipendisti pa so Zoisovo štipendijo ob izpolnjevanju pogojev obdržali tudi na prehodu iz srednješolskega na visokošolsko raven izobraževanja. Z novim ZŠtip-1 iz leta 2014 so bili uveljavljeni strožji kriteriji za pridobitev Zoisove štipendije (poleg povprečne ocene tudi izjemni dosežek), poleg tega pa morajo upravičenci pri vsakem prehodu na višjo raven izobraževanja na novo kandidirati za pridobitev štipendije. Razpoložljiva sredstva za Zoisove štipendije vsako šolsko oziroma študijsko leto s sklepom določi minister, pristojen za delo, in so v zadnjih letih znašala 3.000.000 EUR. Navedena sredstva so namenjena samo za prvo leto štipendiranja novih štipendistov, medtem ko se sredstva za nadaljnje prejemanje zagotavljajo v okviru proračuna za vse upravičence, ki izpolnjujejo pogoje za nadaljnje prejemanje, zato je dejansko izplačilo v vsakem letu višje, kar je razvidno tudi iz spodnje tabele.

Preglednica 2: Prejemniki Zoisove štipendije, po letih

Zoisove štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Sredstva
2014	8.699	4.422	4.277	173	18.049.732,14
2015	7.424	4.383	3.041	166	14.775.856,60
2016	6.095	3.807	2.288	169	12.349.922,81
2017	5.644	3.605	2.039	156	10.563.272,02
2018	5.422	3.482	1.940	150	9.747.630,86

Vir: IS CSD

Štipendije za deficitarne poklice

Štipendija za deficitarne poklice je denarna pomoč šolajočim dijakom in študentom, ki se izobražujejo na ravneh in področjih, opredeljenih v Politiki štipendiranja. Deficitarna štipendija predstavlja dodatno spodbudo mladim, da se odločajo za izobraževanje za poklice, ki jih na trgu dela primanjkuje in ki so perspektivni glede na usmeritve na področju gospodarskega razvoja.

V obdobju od leta 2014 do prve polovice leta 2019 je štipendijo za deficitarne poklice pridobilo 3.215 štipendistov. Podrobnejša analiza dodeljevanja štipendij za deficitarne poklice je razvidna iz poglavja **Štipendije za deficitarne poklice**.

Preglednica 3: Prejemniki štipendije za deficitarne poklice po letih

Deficitarne štipendije	Število prejemnikov	Povprečna štipendija (EUR)	Sredstva
2015	1.002	100	297.200,00
2016	1.527	100	1.351.100,00
2017	2.391	100	2.083.200,00
2018	2.317	100	1.959.600,00
prva polovica leta 2019	3.215	100	1.876.300,00

Vir: IS CSD

Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu

Štipendije so namenjene povezovanju Slovencev v zamejstvu in po svetu in njihovih potomcev z matično domovino skozi njihov študij na izobraževalnih ustanovah v Republiki Sloveniji. Štipendije se dodelijo samo za študij, kar pomeni, da dijaki do nje ne morejo biti upravičeni. Višina štipendije od 1. 7. 2019 dalje znaša 204,80 EUR, k temu znesku se lahko dodeli še dodatek za obvezno zdravstveno zavarovanje v višini 137,46 EUR. Višina povprečne štipendije po letih se zvišuje predvsem zaradi zviševanja dodatka za obvezno zdravstveno zavarovanje, ki se je v zadnjih letih zvišal iz 126,58 EUR (v letu 2015) na sedanjo vrednost.

Preglednica 4: Prejemniki štipendij za Slovence in zamejce po svetu

Štipendije za Slovence v zamejstvu in po svetu	Število štipendistov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Sredstva
2014	195	/	195	199,43	
2015	162	/	162	203,99	338.540,00
2016	144	/	144	206,49	406.747,00
2017	120	/	120	208,87	482.212,00
2018	143	/	143	211,14	412.037,00

Vir: MDDSZ, sklad

Štipendije Ad futura

Štipendije Ad futura so namenjene spodbujanju različnih oblik mobilnosti. Dijaki in študenti, ki odhajajo v tujino, imajo možnost na ta način izmenjati znanja in ideje, pridobiti različne izkušnje, navezati osebne, akademske, poslovne in druge stike z vrstniki, akademiki ali raziskovalci v tujini ter jih ob vrnitvi uspešno uporabiti za znanstveni, tehnološki oziroma gospodarski razvoj Slovenije. Iz tujine v Slovenijo prihajajo dijaki in študenti iz držav, s katerimi ima Slovenija zgodovinske in druge vezi ali iz držav prejemnic razvojne pomoči, saj je štipendiranje izobraževanja eden izmed učinkovitejših načinov pomoči pri razvoju.

Štipendije Ad futura se tako lahko dodelijo za:

- izobraževanje in doseganje višje izobrazbene ravni (tako za slovenske študente v tujini kot tudi za tuje državljane v Sloveniji),
- krajše študijske obiske v okviru izobraževanja v Republiki Sloveniji ali
- sodelovanje na tekmovanjih iz znanja ali raziskovanja v tujini.

Podatki v spodnji tabeli se nanašajo na štipendije, dodeljene za študij slovenskih državljanov v tujini. Štipendija se izplačuje kot celoletna štipendija, ki je sestavljena iz mesečne štipendije, za katero so zneski odvisni od države študija in znašajo od 500 EUR mesečno pa vse do 1.250 EUR mesečno, ter iz štipendije za šolnino, višina katere pa je odvisna od institucije izobraževanja. Marsikje študentom ni treba plačevati šolnine za študij, nekje pa so te šolnine zelo visoke. Najvišji znesek letne šolnine, ki ga pokrije sklad, je 15.000,00 EUR letno. Višina štipendije se ustrezno zniža, če štipendist pridobi druga sredstva.

Preglednica 5: Podatki o prejemnikih štipendije Ad futura za izobraževanje v tujini

Štipendije Ad futura za izobraževanje v tujini	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna višina	Sredstva na razpisu
2014	65	/	65	1.246,00	4.000.000,00
2015	56	/	65	1.301,00	2.000.000,00
2016	55	/	58	1.270,00	1.820.000,00
2017	81	/	81	1.344,00	3.000.000,00
2018	90	/	90	1.354,00	3.000.000,00

Vir: sklad

Sofinanciranje kadrovskih štipendij

Namen kadrovskih štipendij je dolgoročno načrtovanje in razvoj ljudi z namenom zaposlitve po zaključku izobraževanja. Podjetja lahko preko kadrovskih štipendij zasledujejo dolgoročne kadrovske cilje podjetja. Pomemben del kadrovskega štipendiranja mora biti vključevanje in izobraževanje štipendistov za potrebe delodajalca (skozi prakse, vključevanje v delo tekom izobraževanja, reševanje problemov delodajalca s pomočjo seminarских, diplomskih in drugih nalog ob pomoči mentorja v podjetju in izobraževalni ustanovi in podobno). Tako je štipendist neposredno ob zaključku izobraževanja že ob nastopu zaposlitve precej bolj teoretično in praktično pripravljen na delo pri tem delodajalcu, kar prispeva tako k večji učinkovitosti kot razvoju podjetij.

Na podlagi ZŠtip-1 lahko delodajalci pridobijo sofinanciranje kadrovskih štipendij v višini 50 % kadrovske štipendije (vendar največ 30 % minimalne plače), v primeru štipendiranja za poklic, opredeljen s politiko štipendiranja, pa kar 70 % sofinanciranje (do največ 40 % minimalne plače).

V preteklosti je sklad kadrovske štipendije sofinanciral neposredno delodajalcem (ti so se z vlogo na javni razpis prijavi k skladu) in posredno preko RRA (delodajalci so se prijavi za sofinanciranje k RRA, sklad pa je zagotavljal sredstva RRA-ju za posameznega delodajalca).

Do leta 2015 je sklad podeljeval neposredne kadrovske štipendije, ki pa se od leta 2016 ne podeljujejo več. Skladno s tem tudi število neposredno sofinanciranih kadrovskih štipendij upada, saj gre zgolj za izvajanja pogodbenih obveznosti, po že zaključenih javnih razpisih, novih pa sklad ne objavlja več.

Preglednica 6: Prejemniki neposredne kadrovske štipendije, po letih

Neposredne kadrovske štipendije	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Sredstva
2014	601	235	366	356	886.648,90
2015	691	227	464	352	801.916,70
2016	390	123	267	389	1.113.271,00
2017	193	56	137	384	638.634,01
2018	67	18	49	371	323.102,00

Vir: MDDSZ, sklad

Od šolskega oziroma študijskega leta 2016/2017 dalje sofinanciranje kadrovskih štipendij na podlagi ZŠtip-1 dodeljujejo izvajalci regijskih shem kadrovskih štipendij (RRA-ji), ki jim je bilo s sklepom o izbiri in odločbo o podelitvi javnega pooblastila s strani MDDSZ podeljeno javno pooblastilo z veljavnostjo do 31. 12. 2022. Izvajalci regijskih štipendijskih shem iz sredstev ESS in integralnega proračuna sofinancirajo kadrovske štipendije delodajalcem v posamezni regiji s poudarkom na povezovanju izobraževanja in zaposlovanja v regiji z namenom odpravljanja strukturnih neskladij na trgu dela in povečevanja zaposlovanja v regiji.

Preglednica 7: Prejemniki sofinanciranih kadrovskih štipendij preko RRA, po letih

Kadrovske štipendije preko RRA	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)	Sredstva
2015	/	/	/	/	/
2016	211	59	152	329,25	/
2017	651	312	339	302,14	612.480,36
2018	1172	586	586	325,4	1.321.904,98

Vir: RRA, MDDSZ

Zaradi spremembe zakonodaje RRA-ji v letu 2015 niso objavili razpisa za sofinanciranje kadrovskih štipendij, razpis za šolsko oziroma študijsko leto 2016/2017 pa je bil objavljen šele v juliju 2017 za nazaj, zato izplačil v letu 2016 ni bilo.

Druge štipendije

V Republiki Sloveniji se, poleg štipendij, ki jih ureja ZŠtip-1, dodeljujejo tudi druge štipendije.

Podatki o teh štipendijah so pridobljeni iz Modula za poročanje (IS CSD), v katerega so dolžni poročati vsi subjekti, ki podeljujejo štipendijo v posameznem šolskem letu. Podatki o višini podeljene štipendije pri poročanju ni obvezen podatek, zato predmetni podatki predstavljajo le okvirne podatke o povprečni višini štipendije.

Preglednica 8: Prejemniki štipendij po drugih predpisih

Leto	Število prejemnikov	Dijaki	Študenti	Povprečna štipendija (EUR)
2014	2388	926	1462	337,00
2015	2113	809	1304	434,00
2016	2440	982	1458	441,00
2017	2807	1138	1669	357,00
2018	2417	1010	1407	366,00

Vir: IS CSD

ŠTIPENDIJE ZA DEFICITARNE POKLICE

Deficitarni so poklici, za katere na trgu dela ni dovolj kadra glede na potrebe delodajalcev, ki po njih povprašujejo. Deficitarnost določenega poklica tako izhaja iz neskladja med povpraševanjem in ponudbo na trgu delovne sile. Deficitarnost posameznega poklica je možno sistemsko reševati s prilagajanjem povpraševanja ali prilagajanjem ponudbe na trgu delovne sile.

Cilji štipendij za deficitarne poklice v RS

Namen štipendij za deficitarne poklice je spodbujanje mladih za izobraževanje za tiste poklice, za katere je na trgu zaznati razkorak med trenutnim in prihodnjim številom razpoložljivih kadrov in predvideno ponudbo delovnih mest.

Cilji štipendij za deficitarne poklice:

- zagotavljanje ustreznega kadra na trgu dela glede na povpraševanje delodajalcev;

- spodbujanje vpisa na vrste in področja izobraževanja, ki pospešujejo gospodarski razvoj in izboljšujejo zaposljivost;
- spodbujanje zaposlovanja na področjih, kjer se tradicionalno zaposlujejo tujci;
- spodbujanje vpisa v izobraževalne programe srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, za katere sedaj ni dovolj zanimanja in jim grozi ukinitve, hkrati pa so ti poklici iskani na trgu dela;
- promocija poklicnega in strokovnega izobraževanja.

Metodološka pojasnila za opredelitev deficitarnih področjih za obdobje 2020–2024¹

Primarni vir podatkov za strokovnih izhodišč za Politiko štipendiranja 2020–2024, ki jih je pripravil sklad, predstavljajo podatki sklada o razpisanih in dodeljenih štipendijah.

Podatki sklada v tem dokumentu vključujejo:

- Zoisove štipendije;
- štipendije za deficitarne poklice;
- kadrovske štipendije.

Podatki ZRSZ vključujejo potrebe delodajalcev po zaposlovanju in podatke o iskalcih zaposlitve:

- seznam poklicev, za katere delodajalci težko najdejo ustrezne delavce (Napovednik zaposlovanja 2015–2018);
- seznam poklicev, za katere so se v letih 2015 do leta 2018 izdajala delovna dovoljenja;
- seznam nazivov poklicne in strokovne izobrazbe, s katerimi so se brezposelne osebe v obdobju 2015 do 2018 nadpovprečno hitro zaposlovale;
- seznam poklicev, za katere bodo delodajalci iskali delavce (Napovednik oktober 2018)

Podlago za pripravo strokovnih izhodišča sklada predstavljajo tudi podatki Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport (v nadaljnjem besedilu: MIZŠ), in sicer:

- podatki o razpisanih mestih in vpisu v srednješolske izobraževalne programe v šolskih letih od 2015/2016 do 2018/2019.

Zaradi različne metodologije zbiranja podatkov neposredna primerjava podatkov razpisanih mest, vpisanih študentov, s podatki trga dela še vedno ni mogoča. S to težavo se pri izvedbi raziskav soočajo tudi druge institucije.

Podatki o brezposelnih osebah se nanašajo na registrirano brezposelnost.

Politika štipendiranja 2014–2019: pregled in kazalniki

Prejšnji Zakon o štipendiranju (Uradni list RS, št. 59/07, 63/07 – popr., 40/09, 62/10 – ZUPJS, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D in 56/13 – ZŠtip-1; v nadaljnjem besedilu: ZŠtip) je opredeljeval dodatek za vrsto in področje izobraževanja, ki se je dodelil k državni ali Zoisovi štipendiji tistemu štipendistu, ki se je izobraževal na katerem od ravni in področij izobraževanja, določenih v posebni

¹ Vir: sklad

prilogi pravilnika o dodeljevanju državnih štipendij. Navedeni dodatek se še dodeljuje štipendistom, ki prejemajo Zoisovo ali državno štipendijo po ZŠtip in trenutno znaša 31,04 EUR.

ZŠtip-1, ki je bil sprejet leta 2013, tega dodatka ne predvideva več. Dodatek je nadomestila štipendija za deficitarne poklice, ki od 1. 7. 2019 dalje znaša 102,40 EUR in se lahko prejema hkrati s Zoisovo ali državno štipendijo. Štipendija za deficitarne poklicne ni združljiva s kadrovsko štipendijo, saj obe zasledujeta isti namen, to je spodbujanje mladih za izobraževanje za profile, ki jih na trgu dela primanjkuje.

Politika štipendiranja za obdobje 2015–2019, ki jo je sprejela Vlada, opredeljuje deficitarna področja in posamezne izobraževalne programe na teh področjih. Sklad je skladno s politiko za šolska leta 2015/2016, 2016/2017, 2017/2018 in 2018/2019 objavil Javni razpis za dodelitev štipendij za deficitarne poklice.

Leta 2015 objavljen javni razpis je temeljil na takrat veljavnih določbah ZŠtip-1, ki je v 31. členu določal zgolj, da se štipendija dodeli upravičencem, ki izpolnjujejo splošne pogoje in se izobražujejo na ravneh in področjih, opredeljenih v politiki štipendiranja. Nadalje je 33. člen določal, da sklad objavi javni razpis za dodelitev štipendij z odprtim rokom za vložitev vloge, kar pa je pomenilo, da se štipendija dodeli vlagateljem, ki izpolnjujejo pogoje po vrstnem redu prispelih popolnih vlog glede na datum in uro vložitve posamezne vloge do porabe sredstev. Zaradi velikega zanimanja za te štipendije in velikega števila vlagateljev, ki so izpolnjevali pogoje, je bil za dodelitev štipendije ključen dejavnik čas oddaje vloge, kar je povzročalo neenako obravnavo (potencialnih) upravičencev, vpisanih v deficitarne programe. Zato je bil leta 2016 zakon spremenjen na način, da so bili v 31. člen dodani pogoji, ki jih lahko vsebuje posamezni javni razpis, in sicer: raven oziroma stopnja izobraževanja, področje ali smer izobraževanja, letnik, uspeh oziroma povprečna ocena. Črtano je bilo določilo, da se javni razpis objavi z odprtim rokom, kar pomeni, da je rok prijave določen z razpisom, štipendiste pa se izbere glede na izpolnjevanje pogojev, določenih s posameznim javnim razpisom.

Javni razpisi tako od leta 2016 vsebujejo pogoj, da mora biti vlagatelj vpisan v 1. letnik (zaradi spodbujanja vpisa v te programe), glede na stanje na trgu dela sklad določi deficitarne programe, ki bodo financirani na podlagi posameznega javnega razpisa. Če je glede na navedene pogoje še vedno več vlagateljev, ki izpolnjujejo pogoje, kot je razpisanih sredstev, se za izbiro uporabijo merila, in sicer najprej merilo povprečne ocene, dosežene v zaključnem razredu osnovne šole in nato še merilo povprečne ocene, dosežene pri izbirnih oziroma strokovnih predmetih. Sklad vsako leto dodeli približno 1.000 štipendij novim vlagateljem ter izplačuje štipendije tudi vsem, ki izpolnjujejo pogoje za nadaljnje prejetje štipendije v višjih letnikih. Od leta 2016 štipendistom za nadaljnje prejetje ni treba več oddajati vloge, temveč sklad odloči o pravici po uradni dolžnosti na podlagi podatkov iz uradnih evidenc.

Sredstva za deficitarne štipendije po javnih razpisih od šolskega leta 2016/2017 do 2019/2020 ter za vse nadaljnje prejemnike po teh razpisih se zagotavljajo iz sredstev Evropskega socialnega sklada.

Preglednica 9: Pregled števila štipendistov po objavljenih javnih razpisih v obdobju 2014–2019

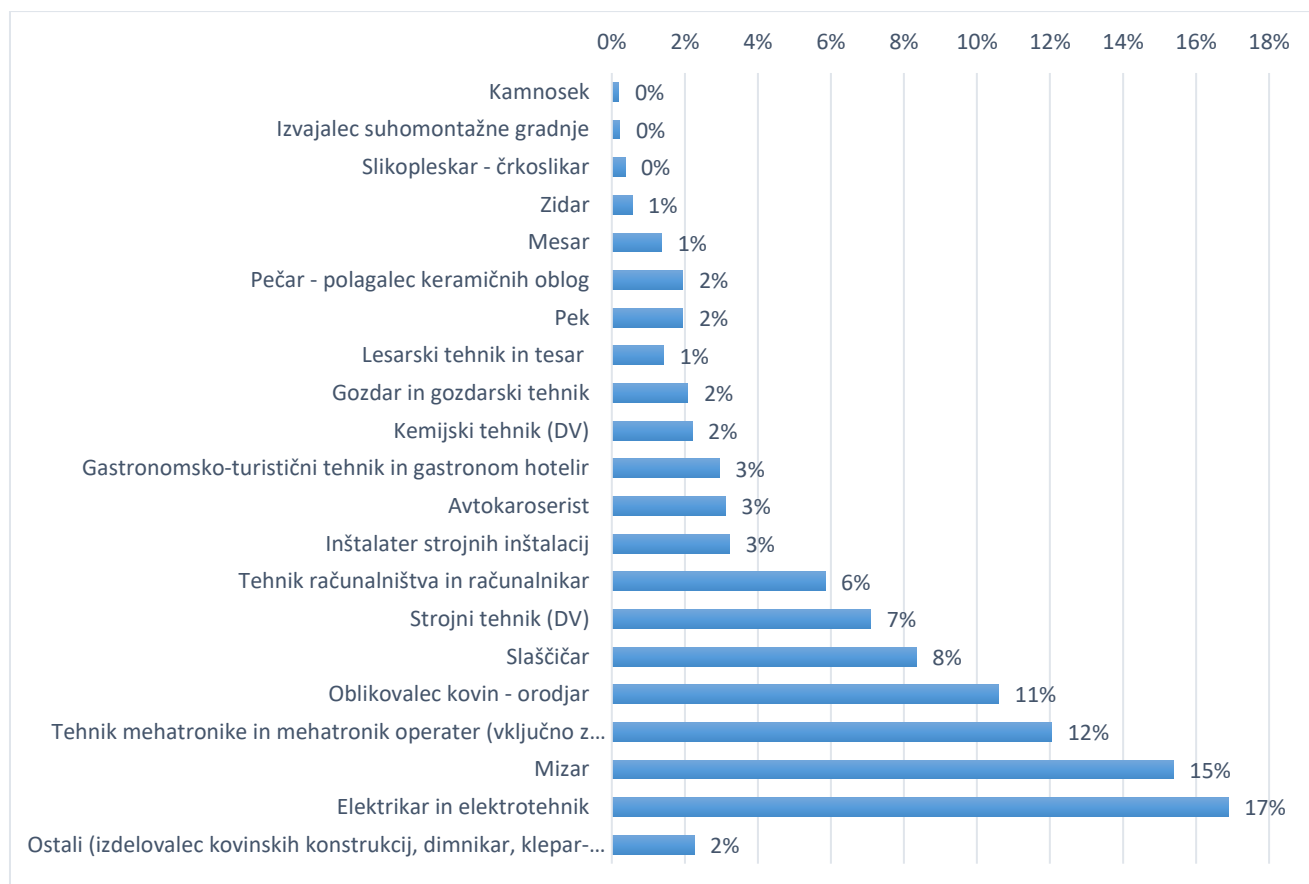
Deficitaren poklic	Št. štipendistov 2015/2016 (198.JR)	Št. štipendistov 2016/2017 (210. JR)	Št. štipendistov 2017/2018 (230. JR)	Št. štipendistov 2018/2019 (250. JR)	SKUPAJ
Kamnosek	0	1	2	4	7
Izvajalec suhomontažne gradnje	0	2	4	2	8
Slikopleskar - črkoslkar	0	4	4	5	13
Zidar	1	6	7	6	20
Mesar	2	21	13	13	49
Pečar - polagalec keramičnih oblog	2	26	20	22	70
Pek	5	25	16	24	70
Lesarski tehnik in tesar	33	0	8	10	51
Gozdar in gozdarski tehnik	9	23	23	20	75
Kemijski tehnik (DV)	59	2	8	10	79
Gastronomsko-turistični tehnik in gastronom hotelir	106	0	0	0	106
Avtokaroserist	5	36	38	33	112
Inštalater strojnih inštalacij	0	0	61	55	116
Tehnik računalništva in računalnikar	210	0	0	0	210
Strojni tehnik (DV)	220	3	18	14	255
Slaščičar	21	0	147	132	300
Oblikovalec kovin - orodjar	12	114	142	113	381
Tehnik mehatronike in mehatronik operater (vključno z izob.prog. DV)	86	3	169	175	433
Mizar	20	154	180	199	553
Elektrikar in elektrotehnik	143	146	160	158	607
Ostali (izdelovalec kovinskih konstrukcij, dimnikar, klepar-krovec, ekonomski tehnik (IS), tapetnik,...)	68	7	0	6	81

Skupna vsota	1002	573	1020	1001	3596
---------------------	-------------	------------	-------------	-------------	-------------

Vir: sklad

Tabela prikazuje nove vlagatelje, ki so prvič kandidirali na posameznem javnem razpisu.

Prikaz štipendistov glede na izobraževalni program

Vir: sklad

Iz zgornjega grafa je razvidno, da je bilo podeljeno največ štipendij za izobraževanje za mizarja (15 % oziroma 553 vseh štipendij), sledijo elektrikar (SPI program) in elektrotehnik (SSI program), za katera je bilo skupaj podeljenih 17 % oziroma 607 štipendij, tehnik mehatronike in mehatronik operater (12 % oziroma 433 štipendij) ter oblikovalec kovin (11 % oziroma 381 štipendij).

Iz zgornjega grafa je ravno tako razvidno, da je kljub razpisanim in podeljenim štipendijam za slikopleskarja – črkoslikarja in izvajalca suhomontažne gradnje vpis v te izobraževalne programe še vedno tako nizek, da se izkaže procent podeljenih štipendij manjši od 1%.

Nabor deficitarnih poklicev, ki so bili upravičeni do štipendije po posameznem javnem razpisu, se je med posameznimi šolskimi leti spreminjal. V šolskem letu 2015/2016 je bil objavljen razpis z vsemi programi, ki so bili opredeljeni kot deficitarni v Politiki štipendiranja, s spremembo ZŠtip-1 leta 2016, pa je sklad lahko kot pogoj določil tudi področje oziroma smer izobraževanja, zato so bili v naslednjih razpisih izpuščeni nekateri poklici, in sicer gastronomsko turistični tehnik in gastronom hotelir ter tehnik računalništva in računalničar.

V javnem razpisu za šolsko leto 2017/2018 so bili v primerjavi z razpisom za šolsko leto 2016/2017 dodani deficitarni poklici tesar, slaščičar, tapetnik, mehatronik operater in instalater strojnih instalacij. V

tem šolskem letu je bil pri dvojezičnih izobraževalnih programih (izvajajo v madžarščini: kemijski tehnik (DV), mehatronik operater (DV), strojni tehnik (DV); izvajajo v italijanščini: ekonomski tehnik (IS)) zaradi zagotavljanja enake obravnave umaknjen pogoj, da morajo biti dijaki pripadniki samoupravne madžarske/italijanske narodnostne manjšine. Dalje se je v šolskem letu 2018/2019 vsem že prej naštetim poklicem pridružil še poklic steklar, nabor za šolsko leto 2019/2020 pa ostaja isti kot za šolsko leto 2018/2019.

V deficitarnih programih je tradicionalno večja zastopanost moških v primerjavi z ženskami, tako je bilo v prvi polovici leta 2019 v te programe vpisanih 2259 fantov in 314 deklet, kar pomeni, da je delež deklet znašal le dobrih 12 % vseh vpisanih.

Deficitarne štipendije so bile po vseh razpisih, razen v šolskem letu 2015/2016, namenjene dijakom prvih letnikov srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, ki jo obdržijo do zaključka izobraževanja. Glede na navedeno se starost štipendistov giblje med 15 in 18 leti. Podatkov o zaposlenosti štipendistov ni na voljo, saj iz iztekom štipendijskega razmerja sklad nima več pravne podlage za nadaljnje spremljanje štipendistov.

Vidik trenutne ponudbe na trgu dela

Razlogi za razmeroma majhno ponudbo določenih poklicev na trgu dela so sistemski in rezultat mnogih, bolj ali manj soodvisnih dejavnikov: vzgoja otrok, povezana z družbenim vrednotenjem posameznih poklicev, usmeritve izobraževalne politike, privlačnost posameznih smeri izobraževanja, sistem nagrajevanja zaposlenih, težki pogoji dela, neugodna razporeditev delovnega časa, migracije posameznih poklicev v tujino in iz tujine in podobno.

Preglednica 10: Seznam poklicev, za katere so delodajalci težko našli ustrezne delavce za zaposlitev (2015-2018)

Šifra SKP	Poklic	Raven izobraževanja
	Poklici za storitve, prodajalci	Nižje in srednje poklicno izobraževanje
5120	Kuharji	
5131	Natakarji	
5153	Vzdrževalci in upravljalci stavb	
5223	Prodajalci	
5321	Bolničarji negovalci v zavodih	
5329	Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo ipd., d. n.	
5412	Policisti	
5414	Varnostniki	
	Kmetovalci, gozdarji, ribiči, lovci	
6113	Vrtnarji in drevesničarji	
	Poklici za neindustrijski način dela	

7112	Zidarji ipd.	
7114	Betonerji ipd.	
7115	Tesarji ipd.	
7119	Gradbinci ipd., d. n.	
7123	Izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd.	
7124	Izolaterji	
7126	Monterji in serviserji vodovodnih, plinskih inštalacij in naprav ipd.	
7129	Gradbinci zaključnih del ipd., d. n.	
7131	Pleskarji ipd.	
7132	Ličarji in loščilci	
7211	Livarji ipd.	
7212	Varilci ipd.	
7213	Kleparji	
7214	Pripravljalci in monterji kovinskih konstrukcij	
7222	Orodjarji ipd.	
7223	Strugarji ipd.	
7231	Mehaniki in serviserji motornih vozil in koles	
7233	Mehaniki in serviserji kmetijskih, industrijskih in drugih strojev	
7411	Elektroinštalaterji	
7412	Elektromehaniki	
7511	Mesarji ipd.	
7512	Peki, slaščičarji ipd.	
7522	Mizarji ipd.	
	Upravljalci strojev in naprav, industrijski izdelovalci in sestavljalci	
8142	Upravljalci strojev za proizvodnjo plastičnih izdelkov	
8322	Vozniki osebnih vozil, taksijev in lahkih dostavnih vozil	
8331	Vozniki avtobusov ipd.	

8332	Vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev	
8342	Upravljalci strojev za zemeljska dela ipd.	
8343	Upravljalci žerjavov, dvigal ipd.	
	Poklici za preprosta dela	
9112	Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah	
9312	Delavci za preprosta dela pri nizkih gradnjah	
9313	Delavci za preprosta dela pri visokih gradnjah	
9329	Delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, d. n.	
9412	Kuhinjski pomočniki	
9510	Delavci za preprosta poulična storitvena dela	
9612	Razvrščevalci odpadkov	
9629	Drugi delavci za preprosta dela, d. n.	
	Tehniki in drugi strokovni sodelavci	
3113	Tehniki za elektrotehniko ipd.	
3115	Tehniki za strojništvo ipd.	
3221	Strokovni sodelavci za zdravstveno nego	
3321	Zavarovalni zastopniki in zavarovalni posredniki	
3322	Komercialni zastopniki za prodajo ipd.	
	Uradniki	
4321	Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo	
4412	Usmerjevalci in raznašalci pošte ipd.	
	Strokovnjaki	
2142	Inženirji gradbeništva	
2144	Inženirji strojništva ipd.	
2151	Inženirji elektrotehnike	
2212	Zdravniki specialisti (razen splošne medicine)	Terciarno izobraževanje
2221	Strokovnjaki za zdravstveno nego	
2332	Predmetni učitelji v osnovni šoli	

2341	Učitelji razrednega pouka	
2352	Strokovnjaki za vzgojo in izobraževanje oseb s posebnimi potrebami	
2357	Strokovnjaki za svetovanje in organizacijo vzgojno-izobraževalnega dela	
2411	Strokovnjaki za računovodstvo, revizijo ipd.	
2512	Razvijalci programske opreme	
2514	Programerji računalniških aplikacij	
2519	Razvijalci in analitiki programske opreme in aplikacij, d. n.	

Vir: ZRSZ, 2019

Iz podatkov ZRSZ o poklicih, za katere so delodajalci težko našli ustrezne delavce, je razvidno, da je še vedno večina takšnih poklicev na ravni nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja. Delodajalci lahko potrebe po poklicih, kjer v Sloveniji ne najdejo ustreznega kadra, rešujejo z zaposlovanjem tujcev. V spodnji tabeli je prikazano povprečno število izdanih delovnih dovoljenj oziroma soglasij k dovoljenju za prebivanje in delo v obdobju 2015–2018, večje od 50.

Preglednica 11: Število izdanih delovnih dovoljenj za tujce po SKP, 2015–2018

Poklic	2015	2016	2017	2018	Povprečje 2015–2018
8332 Vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev	2.465	4.214	6.090	8.068	5.209
7212 Varilci ipd.	1.071	1.598	3.419	4.533	2.655
7112 Zidarji ipd.	424	447	895	4.843	1.652
1120 Generalni direktorji in člani uprave družbe	1.397	801	1.074	1.028	1.075
7222 Orodjarji ipd.	235	321	708	1.168	608
7411 Elektroinštalaterji	247	276	479	1.325	582
7115 Tesarji ipd.	159	242	434	1.097	483
9329 Delavci za preprosta dela v predelovalnih	18	40	591	1.104	438

dejavnostih, d. n.					
5120 Kuharji	205	253	409	869	434
7114 Betonarji ipd.	85	344	606	630	416
9313 Delavci za preprosta dela pri visokih gradnjah	323	275	394	609	400
7223 Strugarji ipd.	69	187	468	787	378
9213 Delavci za preprosta kmetijska dela na mešanih kmetijah	303	369	222	317	303
7123 Izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd.	91	186	376	393	262
7412 Elektromehaniki	126	128	271	511	259
9211 Delavci za preprosta poljedelska dela	446	104	112	318	245
7511 Mesarji ipd.	132	150	258	332	218
7512 Peki, slaščičarji ipd.	130	125	198	279	183
7119 Gradbinci ipd., d. n.	117	132	233	240	181
7124 Izolaterji	209	184	169	157	180
7126 Monterji in serviserji vodovodnih, plinskih inštalacij in naprav ipd.	96	123	223	269	178
9312 Delavci za preprosta dela pri nizkih gradnjah	113	89	187	287	169

9411 Pripravljalci hitre hrane	110	119	171	210	153
7214 Pripravljalci in monterji kovinskih konstrukcij	205	123	125	130	146
7231 Mehaniki in serviserji motornih vozil in koles	63	82	245	188	145
5131 Natararji	19	33	123	268	111
8342 Upravljalci strojev za zemeljska dela ipd.	58	53	111	164	97
7233 Mehaniki in serviserji kmetijskih, industrijskih in drugih strojev	71	66	97	143	94
5142 Kozmetiki ipd.	91	95	79	97	91
3322 Komercialni zastopniki za prodajo ipd.	83	71	91	100	86
1323 Menedžerji za proizvodnjo v gradbeništvu	129	73	61	56	80
4321 Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo	4	10	65	237	79
6210 Gozdarji ipd.	39	54	64	127	71
1221 Menedžerji za trženje in prodajo	60	81	65	72	70

7314 Keramiki ipd.	25	44	83	87	60
3113 Tehniki za elektrotehniko ipd.	30	54	71	81	59
2422 Strokovnjaki za oblikovanje, izvajanje in nadzor politik, programov in ukrepov	59	58	46	67	58
3115 Tehniki za strojništvo ipd.	41	46	55	81	56
3343 Poslovni sekretarji	101	47	28	43	55
7131 Pleskarji ipd.	38	38	57	77	53
7113 Kamnoseki	21	45	72	68	52

Vir: ZRSZ, 2019

V naslednji tabeli so navedeni nazivi poklicne in strokovne izobrazbe, za katere je ZRSZ ugotovil, da spadajo med nazive, za katere obstaja povpraševanje in primanjkuje ustreznih delavcev. Pogosto so namreč brezposelne osebe, prijavljene na ZRSZ, starejše ali invalidne oziroma imajo druge težave, ki slabšajo možnost njihove zaposlitve, delodajalci pa ne uspejo med njimi pridobiti ustreznih delavcev.

Preglednica 12: Seznam nazivov poklicne in strokovne izobrazbe, s katerimi so se brezposelne osebe v obdobju 2015 do 2018 nadpovprečno hitro zaposlovale

Poklic SKP	Število zaposlitev
9312 Delavci za preprosta dela pri nizkih gradnjah	7.246
7112 Zidarji ipd.	5.576
7123 Izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd.	4.571
7214 Pripravljalci in monterji kovinskih konstrukcij	3.266
2342 Vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev predšolskih otrok	2.813
9313 Delavci za preprosta dela pri visokih gradnjah	2.588
7411 Elektroinštalaterji	2.163

7115 Tesarji ipd.	2.104
7412 Elektromehaniki	2.046
7119 Gradbinci ipd., d. n.	2.011
2341 Učitelji razrednega pouka	1.977
7212 Varilci ipd.	1.720
8342 Upravljalci strojev za zemeljska dela ipd.	1.483
5312 Delavci za pomoč pri pouku	1.243
2211 Zdravniki specialisti splošne medicine	1.129
7121 Krovci	1.112
7114 Betonerji ipd.	904
9211 Delavci za preprosta poljedelska dela	635
9214 Delavci za preprosta vrtnarska in hortikultura dela	615
4224 Hotelski receptorji	574
7127 Monterji in serviserji klimatskih in hladilnih naprav	459
2221 Strokovnjaki za zdravstveno nego	406
8331 Vozniki avtobusov ipd.	320
7124 Izolaterji	301
2264 Fizioterapevti	279
2269 Zdravstveni strokovnjaki, d. n.	264
2212 Zdravniki specialisti (razen splošne medicine)	235
2261 Zobozdravniki	227
3423 Inštruktorji in drugi voditelji prostočasnih gibalnih dejavnosti	226
2354 Učitelji glasbe v glasbenih šolah, zasebni vaditelji glasbe	203
2634 Psihologi	182
8114 Upravljalci strojev za proizvodnjo cementnih, mineralnih in drugih izdelkov iz kamna	178
8341 Upravljalci premičnih kmetijskih in gozdarskih strojev	172
7133 Dimnikarji, čistilci fasad	167
3211 Operaterji medicinskih naprav	155

9129 Drugi čistilci	150
7413 Monterji električnega omrežja	144
7513 Predelovalci mleka	140
3251 Zobozdravstveni asistenti	138
8344 Upravljalci težkih tovornjakov z dvigalom	71
2355 Učitelji plesa, slikanja in drugih umetnosti v neformalnem izobraževanju	61
8350 Krmarji, ladijski strojevodje, mornarji ipd.	59
3354 Referenti za koncesije, dovoljenja ipd.	55
1342 Menedžerji v zdravstvu	45
7125 Zastekljevalci	41
2111 Fiziki in astronomi	27
3143 Laboratorijski tehniki in asistenti svetovalci v gozdarstvu	21
3152 Kapitani ladij ipd.	21
0110 Častniki	18
3222 Strokovni sodelavci za babiško nego	17
3311 Borzni posredniki	16
7232 Mehaniki in serviserji letal	16
8112 Upravljalci procesnih strojev in naprav za obdelavo rude in kamnin	12
2143 Inženirji za tehnično-tehnološke in organizacijske rešitve varovanja okolja	10
2266 Avdiologi in govorni terapevti	10

Dalje pa je ZRSZ v anketiranju Napovednik zaposlovanja pridobil tudi podatke o poklicih, za katere so delodajalci navedli, da bodo v prihodnjih mesecih iskali delavce.

Preglednica 13: Poklici, za katere so delodajalci navedli, da bodo iskali delavce

Poklic	Napovedane zaposlitve
8332 Vozniki težkih tovornjakov in vlačilcev	2.393
9329 Delavci za preprosta dela v predelovalnih dejavnostih, d. n.	2.163
5223 Prodajalci	2.021
7212 Varilci ipd.	1.694

7112 Zidarji ipd.	1.521
4321 Skladiščniki in uradniki za nabavo in prodajo	823
7222 Orodjarji ipd.	766
7115 Tesarji ipd.	695
7411 Elektroinštalaterji	667
5414 Varnostniki	657
5120 Kuharji	649
5131 Natararji	622
9112 Čistilci, strežniki in gospodinjski pomočniki ipd. v uradih, hotelih in drugih ustanovah	550
7223 Strugarji ipd.	501
7233 Mehaniki in serviserji kmetijskih, industrijskih in drugih strojev	473
7412 Elektromehaniki	451
9313 Delavci za preprosta dela pri visokih gradnjah	446
2221 Strokovnjaki za zdravstveno nego	437
3113 Tehniki za elektrotehniko ipd.	432
3115 Tehniki za strojništvo ipd.	391
3322 Komerčni zastopniki za prodajo ipd.	384
2144 Inženirji strojništva ipd.	382
7123 Izvajalci suhomontažne gradnje, štukaterji ipd.	344
3221 Strokovni sodelavci za zdravstveno nego	316
2631 Ekonomisti	288
9629 Drugi delavci/druge delavke za preprosta dela, d. n.	262
5329 Poklici za zdravstveno in socialno oskrbo ipd., d. n.	252
7512 Peki/pekinje, slaščičarji/slaščičarke ipd.	250
7114 Betonerji/betonerke ipd.	245
7522 Mizarji/mizarke ipd.	242
7231 Mehaniki in serviserji/mehaničarke in serviserke motornih vozil in koles	241
8343 Upravljalci/upravljavke žerjavov, dvigal ipd.	237

2512 Razvijalci/razvijalke programske opreme	237
7214 Pripravljalci in monterji/pripravljalke in monterke kovinskih konstrukcij	224
5321 Bolničarji negovalci/bolničarke negovalke v zavodih	222
4120 Tajniki/tajnice	222
7511 Mesarji/mesarke ipd.	220
9412 Kuhinjski pomočniki/kuhinjske pomočnice	217
2342 Vzgojitelji in pomočniki vzgojiteljev/vzgojiteljice in pomočnice vzgojiteljic predšolskih otrok	212
7126 Monterji/monterke in serviserji/serviserke vodovodnih, plinskih inštalacij in naprav ipd.	208
2151 Inženirji/inženirke elektrotehnike	206
3335 Tehniki in strokovni sodelavci/tehnice in strokovne sodelavke za logistiko, tehnologijo prometa	199
2341 Učitelji/učiteljice razrednega pouka	190
2212 Zdravniki specialisti/zdravnice specialistke (razen splošne medicine)	187
9312 Delavci/delavke za preprosta dela pri nizkih gradnjah	186
5412 Policisti/policistke	173
8342 Upravljalci/upravljalke strojev za zemeljska dela ipd.	168
2422 Strokovnjaki/strokovnjakinje za oblikovanje, izvajanje in nadzor politik, programov in ukrepov	166
5153 Vzdrževalci/vzdrževalke in upravljalci/upravljalke stavb	161
7119 Gradbinci/gradbinke ipd., d. n.	160
2514 Programerji/programerke računalniških aplikacij	159
8331 Vozniki/voznice avtobusov ipd.	133
2142 Inženirji/inženirke gradbeništva	133
3321 Zavarovalni zastopniki in zavarovalni posredniki/zavarovalne zastopnice in zavarovalne posrednice	120
7131 Pleskarji/pleskarke ipd.	115
2619 Pravni strokovnjaki/pravne strokovnjakinje, d. n.	113
8212 Sestavljalci/sestavljalke električne in elektronske opreme	112
8219 Sestavljalci/sestavljalke strojev, naprav in izdelkov, d. n.	108

7211 Livarji/livarke ipd.	106
8322 Vozniki/voznice osebnih vozil, taksijev in lahkih dostavnih vozil	106
2519 Razvijalci in analitiki/razvijalke in analitičarke programske opreme in aplikacij, d. n.	106
2411 Strokovnjaki/strokovnjakinje za računovodstvo, revizijo ipd.	104
2635 Strokovnjaki/strokovnjakinje za socialno delo in svetovanje	104
4222 Posredovalci informacij/posredovalke informacij v klicnih centrih	104
9333 Delavci/delavke za preprosta prekladalna dela	104
9321 Delavci/delavke za ročno pakiranje	101
2211 Zdravniki specialisti/zdravnice specialistke splošne medicine	101

Iz pridobljenih podatkov je razvidna neugodna struktura brezposelnih zlasti pri poklicni ravni izobrazbe. Priliv mladih s poklicno izobrazbo na trg dela se v zadnjih letih še vedno zmanjšuje, starejše generacije pa trg dela zapuščajo oziroma imajo zaradi zdravstvenih ali drugih razlogov težave z zaposljivostjo. Ob povpraševanju delodajalcev to pomeni, da se zmanjšuje obseg delovne sile, ki ima znanja in kompetence za zaposlitev na ta delovna mesta.

Ob tem je potrebno izpostaviti tudi podatek o izseljevanju državljanov Republike Slovenije v tujino. Največ je odseljenih prebivalcev ravno s srednješolsko izobrazbo, kar še dodatno zmanjšuje razpoložljivo delovno silo, ki bi bila na voljo za zaposlitev.

Preglednica 14: Odseljeni prebivalci, stari 15 ali več let, po izobrazbi in državljanstvu, Slovenija, za leto 2017

	Državljanstvo - SKUPAJ	Državljeni RS	Tuji državljani
Osnovnošolska ali manj	3514	1404	2110
Srednješolska	8266	4160	4106
Višješolska, visokošolska	3643	2820	823
SKUPAJ	15423	8384	7039

Vir: Statistični urad Republike Slovenije

Vidik ponudbe bodočih kadrov, ki prehajajo iz izobraževalnega sistema

V nadaljevanju so predstavljeni predvsem podatki, ki so relevantni za predmetna izhodišča.

Iz podatkov o razpisanih mestih in vpisih v srednješolske izobraževalne programe (SPI in SSI), ki jih je sklad pridobil s strani MIZŠ, izhaja, da je v obdobju od 2015 do 2019 največji razkorak med razpisanimi mesti in dejanskim vpisom še vedno pri srednjem poklicnem izobraževanju (tako kot v obdobju 2010 do 2014), kjer ostaja nezasedenih 25 % razpisanih mest.

Spodnja tabela prikazuje podatke o srednje poklicnih izobraževalnih programih za obdobje od 2015 do 2019, v katerih je ostalo največ prostih mest.

Preglednica 15: Seznam izobraževalnih programov z največjim % prostih mest

	Naziv programa	Odstotek prostih mest
1	Prodajalec (IS)	100 %
2	Oblikovalec kovin - orodjar (IS)	100 %
3	Dimnikar	96 %
4	Tapetnik	96 %
5	Geotehnik	95 %
6	Klepar-krovec	95 %
7	Avtoserviser (DV)	94 %
8	Pečar – polagalec keramičnih oblog (DV)	94 %
9	Izdelovalec kovinskih konstrukcij	93 %
10	Papirničar	92 %

Vir: MIZŠ

Iz podatkov MIZŠ v tabeli v nadaljevanju je razvidno, da je na nekaterih programih stopnja vpisa zelo nizka oziroma ga sploh ni. Med programe izobraževanja, na katerih je vpis manjši od prostih mest, najdemo predvsem programe za poklice, po katerih je povpraševanje s strani delodajalcev večje od ponudbe na trgu dela. To so večinoma poklici na programih nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja ter srednjega tehniškega izobraževanja. Iz tega je mogoče zaključiti, da bodo imeli delodajalci brez povečanega vpisa v te programe, tudi v prihodnje težave pri pridobivanju ustreznih kadrov, zato se ti poklici še naprej uvrščajo med deficitarne.

V tabeli spodaj so posebej označeni programi, ki so bili že pripoznani kot deficitarni s Politiko štipendiranja 2015–2019.

Preglednica 16: Število razpisanih mest in vpis v programe SPI in SSI za š. l. 2013/2014 do 2018/2019

Kat. pr.	Program	ENID programa	2013/2014		2014/2015		2015/2016		2016/2017		2017/2018		2018/2019		% prostih mest – povprečje 2015–2019
			Št. razpisanih mest	Število vpisanih v 1. letnik	Št. razpisanih mest	Število vpisanih v 1. letnik	Št. razpisanih mest	Število vpisanih v 1. letnik	Št. razpisanih mest	Število vpisanih v 1. letnik	Št. razpisanih mest	Število vpisanih v 1. letnik	Št. razpisanih mest	Število vpisanih v 1. letnik	
SPI	Administrator	591367	130	107	156	102	156	97	130	94	104	87	104	91	2 4 %
	Administrator (DV)	801437	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Administrator (IS)	896602	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Administrator (gibalno ovirani)	651322	0	12	0	11	0	7	0	3	0	6	0	4	
	Administrator (slepi in slabovidni)	758212	0	3	0	4	0	0							
		999592							0	2	0	0	0	0	
	Administrator SI	999603									26	10	26	18	46 %
	Avtokaroserist	193977	182	116	208	122	182	141	156	107	156	99	156	88	34 %
	Avtoserviser	609882	598	617	624	629	667	674	638	653	598	592	598	536	2 %
	Avtoserviser (DV)	801402	16	3	16	6	16	0	0	0	16	3	16	0	94 %
	Avtoserviser (IS)	227024	0	0	16	4	16	2	16	5	16	2	16	1	84 %
	Avtoserviser SI	999604									52	55	26	25	-1 %
	Bolničar-negovalec	511147	208	227	234	212	234	212	234	236	234	210	234	197	9 %
	Cvetličar	303436	130	57	130	58	130	65	130	55	130	46	130	51	58 %
	Dimnikar	469994	26	3	0	0	26	2	26	1	26	0	26	1	96 %
	Elektrikar	277536	390	265	312	272	312	263	312	274	312	267	312	273	14 %
	Elektrikar (DV)	217133	0	0	0	0	0	0	16	3	16	3	16	3	81 %
	Elektrikar (gibalno ovirani)	708855	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Elektrikar SI	999605											0	0	
	Frizer	363034	455	473	442	444	468	494	442	484	416	458	416	448	-8 %
	Frizer SI	999606									26	28	26	28	-8 %
	Gastronomske in hotelske storitve	437696	442	450	494	459	468	469	442	425	416	417			1 %
		999641											390	330	15 %
	Gastronomske in hotelske storitve (DV)	814401	16	6	16	7	16	11	16	8	16	0	0	0	60 %
	Gastronomske in hotelske storitve (IS)	653163	16	2	16	1	16	5	16	4	16	1	16	0	84 %
	Gastronomske in hotelske storitve (glu, gjm)	999589							0	0	0	0	0	1	
		999607									26	29			-11 %

Gastronomske in hotelske storitve SI	999642												26	27	-4 %
Geostrojnik rudar	507423	26	20	26	14	26	4	26	5	26	10	52	5	79 %	
Gospodar na podeželju	614586	104	56	104	40	104	48	104	53	104	58	104	42	52 %	
Gozdar	811671	26	28	52	29	52	36	52	38	52	34	52	29	34 %	
Grafični operater (GLU, GJM)	349496	0	0	0	1	0	3								
Grafični operater (glu, gjm)	999594							0	0	0	0	0	1		
Inštalater strojnih inštalacij	105525	286	145	312	150	286	135	286	164	260	117	260	123	51 %	
Inštalater strojnih inštalacij (DV)	387513	16	1	16	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Inštalater strojnih inštalacij SI	999608									26	23	26	28	2 %	
Izdelovalec kovinskih konstrukcij	882245					26	2	26	4	26	0	26	1	93 %	
Izdelovalec oblačil	732186	26	13	26	12	26	13	26	11	26	11	26	21	46 %	
Izdelovalec oblačil (gluhi in naglušni)	114163	0	0	0	0	0	3	0	0	0	2	0	2		
Izvajalec suhomontažne gradnje	473032	26	6	52	12	52	7	26	5	26	6	52	4	84 %	
Kamnosek	348054	26	5	26	6	26	3	26	3	26	9			81 %	
	999643											26	8	69 %	
Klepar-krovec	265034	52	4	26	0	78	5	26	3	26	0	52	2	95 %	
Mehanik kmetijskih in delovnih strojev	390901	78	57	78	60	78	62	78	58	78	39	52	38	31 %	
Mehatronik operater	193683	286	189	286	190	312	220	312	242	312	286	338	271	20 %	
Mehatronik operater (DV)	845264	16	2	16	4	16	9	16	15	16	10	16	13	27 %	
Mehatronik operater SI	999609											26	28	-8 %	
Mesar	830893	78	25	78	26	104	25	104	38	104	25	104	24	73 %	
Metalurg	105161	26	6	26	7	26	8	26	8	26	18	26	9	59 %	
Mizar	883575	286	206	312	228	312	218	312	269	352	251			24 %	
	999644											397	306	23 %	
Mizar (GLU, GJM)	274127	0	1	0	4	0	2	0	1	0	1	0	5		

Oblikovalec kovin - orodjar	886571	312	157	338	163	390	222	416	252	416	275			39 %
Oblikovalec kovin - orodjar (DV)	869281	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Oblikovalec kovin - orodjar (IS)	437507	16	3	16	0	0	0	0	0	16	0	0	0	
Oblikovalec kovin - orodjar (gluhi in naglušni)	700035	0	1	0	1	0	2	0	4	0	1	0	2	
Oblikovalec kovin-orodjar	999645											442	283	36 %
Papirničar	999640											26	2	92 %
Pek	769545	104	64	104	48	104	57	78	59	104	67	104	52	39 %
Pečar - polagalec keramičnih oblog	708792	130	73	130	68	130	57	130	76	130	72	130	70	47 %
Pečar - polagalec keramičnih oblog (DV)	679315	0	0	0	0	16	2	16	0	0	0	0	0	94 %
Računalnikar	830004	234	206	222	191	208	215	208	206	156	164	156	163	-3 %
Računalnikar (GLU, GJM)	377524	0	3	0	8	0	3	0	8	0	8	0	8	
Računalnikar (IS)	406427	16	4	16	5	16	4	16	6	16	6	16	7	64 %
Računalnikar (gibalno ovirani)	195916	0	11	0	12	0	11	0	9	0	4	0	4	
Računalnikar SI	999611									52	54	52	54	-4 %
Slaščičar	298396	208	184	208	200	234	225	234	209	234	231	234	226	5 %
Slaščičar (glu, gjm)	999588							0	1	0	4	0	3	
Slikopleskar - črkoslikar	720937	52	31	52	37	52	28	52	18	52	16			60 %
Slikopleskar/črkoslikar	999650											52	12	77 %
Steklar	999646											26	6	77 %
Strojni mehanik	999587									26	16			35 %
	999651											130	27	79 %
Tapetnik	774263	26	1	26	4	26	1	0	0	26	1	26	1	96 %
Tesar	629944	78	17	78	16	52	11	78	31	78	14	104	19	76 %
Trgovec	680477	546	451	520	411	494	388	520	456	494	414	494	393	18 %
Trgovec (DV)	324023	16	3	16	0	16	5	16	6	16	9	16	10	53 %
Trgovec (IS)	141792	0	0	16	3	16	0	0	0	0	0	0	0	

	Trgovec SI	999612									26	20	26	23	17 %
	Upravljaec teške gradbene mehanizacije	674716	26	20	26	22	26	27	26	28	26	28	26	26	-5 %
	Vrtnar	179487	130	44	104	52	104	52	104	53	104	46	104	35	55 %
	Vrtnar (glu, gjm)	999586							0	0	0	0	0	2	
	Zidar	121982	52	8	78	26	104	16	78	14	104	32	78	17	79 %
SSI	Aranžerski tehnik	295442	168	144	168	119	168	129	184	126	184	146	168	142	23 %
	Ekonomski tehnik	649292	1092	883	1092	853	1064	930	1008	799	980	861	1036	894	15 %
	Ekonomski tehnik (DV)	458045	16	5	16	0	16	9	16	3	16	0	16	4	75 %
	Ekonomski tehnik (IS)	522004	16	7	16	0	16	6	16	3	16	0	16	5	78 %
	Ekonomski tehnik (gibalno ovirani)	911771	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ekonomski tehnik (slepi in slabovidni)	878962	0	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Ekonomski tehnik SI	999613									56	56	56	59	-3 %
	Elektrotehnik	845117	560	473	516	489	550	486	504	460	504	423	481	412	13 %
	Elektrotehnik SI	999614									28	32	28	27	-5 %
	Farmaceutski tehnik	397964	196	212	196	193	224	217	224	220	196	206	224	234	-1 %
	Fotografski tehnik	928697	28	30	28	32	28	32	28	29	28	31	28	31	-10 %
	Gastronomija in turizem	125503	672	660	716	654	672	651	616	502	560	500	504	395	13 %
	Gastronomija in turizem SI	999615									56	46	56	43	21 %
	Geodetski tehnik	361522	28	24	28	12	28	13	28	13	28	15	28	6	58 %
	Geotehnik	675941	28	18	28	9	28	1	28	1	28	2	56	3	95 %
	Gozdarski tehnik	314265	28	28	56	30	56	36	56	40	56	30	56	20	44 %
	Gradbeni tehnik	278754	168	107	196	99	224	104	196	120	196	102	196	127	44 %
	Grafični tehnik	611212	28	29	28	30									
		999598					28	31	28	28	28	27	28	28	1 %
	Grafični tehnik (glu, gjm)	999595							0	0	0	0	0	0	
	Grafični tehnik (gluhi in naglušni)	288176	0	0	0	0	0	0							
	Hortikulturni tehnik	685615	56	25	56	23	56	27	56	22	56	25	56	15	60 %
	Kemijski tehnik	321363	168	173	168	165	168	166	168	160	168	176	168	152	3 %
	Kemijski tehnik (DV)	999572			16	14	16	13	16	12	16	8	16	10	33 %

Kmetijsko-podjetniški tehnik	946603	224	158	196	122	224	152	224	149	196	119	224	118	38 %
Kozmetični tehnik	946617	252	269	252	254	224	240	224	241	196	208	196	210	-7 %
Kozmetični tehnik SI	999616									28	29	28	30	-5 %
Ladijski strojni tehnik	356902	28	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Lesarski tehnik	212044	140	107	140	107	140	109	168	105	140	132	140	107	22 %
Logistični tehnik	603974	224	171	224	110	196	127	168	134	168	132	168	133	24 %
Medijski tehnik	623987	364	386	364	387	364	394	392	406	364	387	392	414	-6 %
Medijski tehnik (gluhi in naglušni)	533435	0	3	0	3	0	5	0	4	0	9	0	2	
Metalurški tehnik	999591							56	49	56	47	56	40	19 %
Naravovarstveni tehnik	485891	168	112	140	121	168	121	140	96	140	109	140	72	33 %
Okoljevarstveni tehnik	466326	140	106	140	90	168	91	168	83	168	85	196	57	54 %
Plovbni tehnik	333347	28	29	28	32	28	32	28	29	28	30	28	20	1 %
Predšolska vzgoja	319403	588	611	644	620	700	717	700	706	672	689	644	665	-2 %
Predšolska vzgoja - IS	999590							16	3	16	5	16	3	77 %
Strojni tehnik	769041	868	706	859	738	907	798	924	819	840	766	840	697	12 %
Strojni tehnik (DV)	606025	16	12	16	2	16	12	16	9	24	18	16	17	22 %
Strojni tehnik SI	999617									56	54	56	54	4 %
Tehnik elektronskih komunikacij	894516	56	58	56	64	84	82	84	59	84	59	56	47	19 %
Tehnik laboratorijske biomedicine	741041	28	30	28	30	28	30	28	30	28	30	28	30	-7 %
Tehnik mehatronike	334152	264	245	252	265	308	271	280	263	280	294	280	277	4 %
Tehnik oblikovanja	559657	168	169	168	164	168	170	168	170	168	179	168	177	-4 %
Tehnik optik	595623	28	18	28	14	28	31	28	30	28	28	28	13	9 %
Tehnik računalništva	974183	902	773	812	784	825	809	784	780	812	792	784	816	0 %
Tehnik steklarstva	185122			0	0	28	7	28	17	28	24	28	12	46 %
Tehnik varovanja	321713	84	84	112	93	112	90	112	84					22 %
	999626									112	85	112	89	22 %
Ustvarjalec modnih oblačil	400295	56	31	56	34	56	38	56	39	56	29	56	33	38 %
Veterinarski tehnik	171605	168	189	168	185	168	180	168	179	168	180	196	197	-5 %
Zdravstvena nega	856086	1036	1127	1036	1045	1008	1013	1008	1025	952	967	952	928	0 %
Zdravstvena nega SI	999620									56	60	56	60	-7 %
Zobotehnik	947716	56	60	56	60	56	59	56	60	56	60	56	59	-6 %

	Živilsko prehranski tehnik	811076	84	54	84	45	84	48	84	51	84	45	84	48	43 %
Skupaj			15151	12718	15233	12472	15649	13048	15272	12865	15368	13032	15652	12559	

Vir: MIZŠ

Opredelitev deficitarnih področij in ravni izobrazbe v obdobju 2020–2024

Iz izhodišč, ki jih je pripravil sklad, izhaja, da je še vedno večina deficitarnih poklicev na ravni sekundarnega poklicnega in strokovnega izobraževanja. Ugotavlja se, da se je vpis v nekatere programe v obdobju 2015–2019 povečal (npr. mizar, oblikovalec kovin – orodjar, mehatronik operater), medtem ko pri nekaterih poklicih tudi štipendije niso spodbuda za porast vpisa, kot npr. dimnikar (v povprečju samo 4 % zasedenost prostih vpisnih mest), izdelovalec kovinskih konstrukcij (7 % zasedenosti), klepar – krovec (5 % zasedenost), tapetnik (4 % zasedenost).

Pri poklicu kamnosek je potrebno obrazložiti, da je v Sloveniji približno 100 kamnoseških podjetij (predvsem družinska podjetja) ter se je zadnji 2 leti vpis povečal za 3 krat. Hkrati se je potrebno zavedati, da je kamnoseški poklic butični poklic, ki združuje narodno tradicijo, družinsko tradicijo, ohranjanje kulturne dediščine, umetnosti ter se kombinira z naprednimi tehnologijami in novimi znanji.

Nadalje se v izhodiščih ugotavlja, da deficitarna področja in izobraževalni programi, kot so določeni s Politiko štipendiranja 2015–2019, zaradi potreb na trgu dela, ostajajo prepoznani kot deficitarni tudi v tem trenutku. Glede programov na terciarni ravni se ugotavlja, da so razpisana mesta na fakultetah za poklice, za katere se beleži primanjkljaj na tej ravni izobraževanja, praviloma 100 % zasedena in da so na teh fakultetah vsako leto omejitve vpisa. Iz Analize prijave in vpisa za študijsko leto 2018/2019 izhaja, da je bilo 3/5 kandidatov prijavljenih v programe z omejitvijo vpisa, med programi, pri katerih je število prijav za več kot 200 % preseglo število vpisnih mest, so npr. Splošna medicina in Medicina, Fizioterapija, Zdravstvena nega, Predšolska vzgoja, Veterinarstvo, Babištvo ... Nadalje iz analize izhaja, da glede na KLASIUS največji interes za študij prevladuje na naslednjih področjih: Veterinarstvo, Umetnost, Socialno delo, Zdravstvo (delež prijav v primerjavi z razpisanimi mesti je večji za 57 %), Računalništvo (14 % večji delež prijav v primerjavi z razpisanimi mesti) in Izobraževalne vede in izobraževanje učiteljev (12 % večji delež prijav v primerjavi z razpisanimi mesti). Iz seznama poklicev, za katere so delodajalci težko našli ustrezne delavce za zaposlitev, je razvidno, da so bili na terciarni ravni to naslednji poklici: zdravniki specialisti, strokovnjaki za zdravstveno nego, predmetni učitelji v osnovni šoli, učitelji razrednega pouka, razvijalci programske opreme, programerji računalniški aplikacij itd. Podobno izhaja tudi iz seznama nazivov poklicne in strokovne izobrazbe, s katerimi so se brezposelne osebe v obdobju 2015–2018 nadpovprečno hitro zaposlovale.

Glede na navedeno se predlaga, da se v obdobju 2020–2024 obdrži isti nabor poklicev kot v Politiki štipendiranja 2015–2019, razen programov, ki se ne izvajajo več (zlatar, grafični operater). Nabor poklicev, ki bodo štipendirani v posameznih šolskih letih, bo sicer, tako kot do sedaj, določil sklad v vsakokratnem javnem razpisu glede na aktualne razmere na trgu dela.

Določitev deficitarnih področij je pomembna tudi z vidika kadrovskega štipendiranja, saj je delodajalec na podlagi 71. člena ZŠtip-1 za štipendista, ki se izobražuje na ravni izobraževanja in področju, opredeljenem v politiki štipendiranja, upravičen do sofinanciranja v višini 70 % kadrovske štipendije, vendar največ v višini 40 % minimalne plače. Delodajalci imajo tako možnost, da si s kadrovske štipendije vnaprej zagotovijo kader, ki ga bodo potrebovali v prihodnjih letih, hkrati pa so za področja, za katera je povpraševanje na trgu dela veliko, upravičeni do višjega deleža sofinanciranja. Štipendisti, ki prejemajo kadrovske štipendije, sicer ne morejo biti upravičeni tudi do štipendije za deficitarne poklice, imajo pa po končanem izobraževanju zagotovljeno zaposlitev, poleg tega so kadrovske štipendije v povprečju višje od štipendije za deficitarne poklice.

Preglednica 17: Deficitarna področja in izobraževalni programi

Srednje poklicno izobraževanje		
06	Informacijske in komunikacijske vede	
0613	Računalniške vede	
0613	Računalniške vede (drugo)	računalnikar/računalničarka
07	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
073	Arhitektura, prostorsko načrtovanje in urbanizem	
0732	Kamnoseštvo	kamnosek/kamnosekinja
078	Tehnika	
0788	Tehnika	mehatronik operater/operaterka
0715	Strojništvo in obdelava kovin	
0715	Strojništvo in obdelava kovin	izdelovalec/izdelovalka kovinskih konstrukcij instalater strojnih instalacij
0715	Orodjarstvo	oblikovalec kovin orodjar/orodjarka
071	Elektrotehnika in energetika	
0713	Elektrotehnika in energetika	elektrikar/električarka
0716	Motorna vozila, ladje in letala	
0716	Izdelovanje, vzdrževanje in popravilo motornih vozil	avtokaroserist/avtokaroseristka avtoserviser/avtoserviserka
0721	Živilska tehnologija	
0721	Pekarstvo in slaščičarstvo	pek/pekarka slaščičar/slaščičarka
0721	Mesarstvo	mesar/mesarka
0788	Tekstilna, konfekcijska, čevljarska in usnjarska tehnologija	tapetnik
0722	Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	
0722	Lesarstvo	mizar/mizarka
0722	Steklarstvo in porcelanarstvo	steklar/steklarka
073	Gradbeništvo	
0732	Gradbeništvo	zidar/zidarka klepar-krovec/kleparka-krovka
0732	Operativna gradnja	izdelovalec/izdelovalka suhomontažne gradnje tesar/tesarka
0732	Zaključna dela v gradbeništvu	slikopleskar-črkoslikar/slikopleskarka-črkoslikarka pečar/pečarka
08	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterinarstvo	
0821	Gozdarstvo	gozdar/gozdarka
1013	Storitve	
1013	Hotelirstvo in gostinstvo	gastronom hotelir
1011	Storitve za gospodinjstva	
1011	Dimnikarstvo	dimnikar/dimnikarka
Srednje strokovno izobraževanje		
02	Umetnost in humanistika	
0211	Avdiovizualne tehnike in (multi)medijska proizvodnja	

0211	Tiskarstvo, knjigoveštvo, založništvo	grafični tehnik/grafična tehničar
06	Informacijske in komunikacijske vede	
0613	Računalniške vede	
0613	Računalniške vede (drugo)	tehnik/tehničar računalništva
07	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
078	Tehnika	
0711	Tehnika	tehnik/tehničar mehatronike
078	Strojništvo in obdelava kovin	
0715	Strojništvo	strojni tehnik/strojna tehničar
071	Elektrotehnika in energetika	
0713	Elektrotehnika	elektrotehnik/elektrotehničar
071	Kemijska tehnologija in procesno inženirstvo	
0711	Kemijska tehnologija	kemijski tehnik/kemijska tehničar
	Lesarska, papirniška, plastična, steklarska in podobna tehnologija	
0722	Lesarstvo	lesarski tehnik/lesarska tehničar
0722	Steklarstvo in porcelanarstvo	tehnik/tehničar steklarstva
073	Gradbeništvo	
0732	Gradbeništvo	gradbeni tehnik/gradbena tehničar
08	Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, veterinarstvo	
0821	Gozdarstvo	gozdarski tehnik/gozdarska tehničar
031	Storitve	
0311	Hotelirstvo in gostinstvo	gastronomsko-turistični tehnik/ gastronomsko-turistična tehničar
0311	Ohranjanje narave	naravovarstveni tehnik/naravovarstvena tehničar

Opredelitev deficitarnih področij italijanske in madžarske narodne skupnosti

Na podlagi tretjega odstavka 30. člena Zakona o štipendiranju sta samoupravni narodni skupnosti italijanske in madžarske narodne skupnosti določili naslednja deficitarna področja:

1. Obalna samoupravna skupnost italijanske narodnosti:

Poklicno tehnično izobraževanje		
04	Družbene, poslovne, upravne in pravne vede	
048	Ekonomija	
0488	Ekonomija	ekonomski tehnik/ekonomska tehničar (IS)
Srednje poklicno izobraževanje		
0716	Motorna vozila, ladje in letala	
0716	Izdelovanje, vzdrževanje in popravilo motornih vozil	avtoserviser/avtoserviserka (IS)
011	Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	
0112	Izobraževanje vzgojiteljev predšolskih otrok	predšolska vzgoja (IS)

Narodna skupnost navaja, da je ekonomski tehnik/ekonomska tehničarica pomemben poklic pri delovanju javne uprave (občine, upravne enote ipd.), kjer ugotavljajo, da sta znanje in komunikacija v italijanskem jeziku na zelo nizki ravni in da je v praksi skoraj nemogoče uresničevati 11. in 64. člen Ustave RS ter druge predpise, ki ščitijo italijanski jezik na narodnostno mešanem okolju.

2. Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost:

Poklicno tehnično izobraževanje		
04	Družbene, poslovne, upravne in pravne vede	
048	Ekonomija	
0488	Ekonomija	ekonomski tehnik/ekonomska tehničarica (IS)
Srednje poklicno izobraževanje		
07	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
078	Tehnika	
0788	Tehnika	mehatronik operater/operaterka (DV)
Srednje strokovno izobraževanje		
07	Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	
071	Strojništvo in obdelava kovin	
0715	Strojništvo	strojni tehnik/strojna tehničarica (DV)
071	Kemijska tehnologija in procesno inženirstvo	
0711	Kemijska tehnologija	kemijski tehnik/kemijska tehničarica (DV)

Pomurska madžarska samoupravna skupnost je v sodelovanju z Dvojezično srednjo šolo Lendava opredelila predlagana deficitarna področja na narodnostno mešanem okolju.

Predviden obseg sredstev za uresničevanje politike štipendij za deficitarne poklice

Tako kot doslej bo Republika Slovenije v letih 2020–2025 za štipendije za deficitarne poklice zagotavljala sredstva za približno 1000 novih štipendij letno, kar pomeni približno 1,23 milijona EUR letno, k temu pa je treba prišteti še sredstva za izplačilo štipendij vsem štipendistom, ki izpolnjujejo pogoje za nadaljnje prejemanje, kar pomeni dodatnih cca 1,5 milijona EUR letno oziroma več, ker se štipendije enkrat letno usklajujejo z rastjo življenjskih stroškov. Sredstva za štipendije za deficitarne poklice bodo zagotovljena iz virov, opredeljenih v ZŠtip-1, torej iz proračuna Republike Slovenije, proračunskega sklada MDDSZ, sredstev sklada, sredstev Evropskega socialnega sklada in drugih virov. Skladno z ZŠtip-1 se javni razpis za dodelitev štipendij za deficitarne poklice objavi vsako leto.

Sklad bo vsako leto, najpozneje do konca januarja, objavil javni razpis za dodelitev približno 1.000 novih štipendij za deficitarne poklice (točnega števila ni mogoče vnaprej določiti, ker je treba štipendijo dodeliti vsem, ki izpolnjujejo pogoje in vsem, ki po rangiranju izkazujejo enako izpolnjevanje meril). V javnem razpisu za posamezno šolsko leto bo sklad glede na stanje na trgu dela in vpis v posamezne izobraževalne programe v preteklih šolskih letih določil izobraževalne programe iz preglednice 17, za katere se dodeljujejo deficitarne štipendije.

Štipendija za deficitarne poklice znaša v skladu z ZŠtip-1 102,40 EUR mesečno² in se lahko dodeli istočasno z vsemi štipendijami, razen s kadrovske štipendijo.

Pričakovani rezultati štipendij za deficitarne poklice in poročanje

Pričakuje se, da se bo s štipendiranjem deficitarnih poklicev razširila ponudba kadrov z deficitarnimi poklici in se povečal vpis na šole z izobraževalnimi programi za deficitarne poklice.

Kazalci spremljanja doseganja ciljev

- število dodeljenih štipendij za deficitarne poklice v posameznem šolskem letu in skupaj,
- prejemniki štipendij za deficitarne poklice po:
 - spolu,
 - starosti,
 - področju,
 - programu in
 - ravni izobraževanja v posameznem šolskem letu in skupaj,
- število vseh vpisanih dijakov v izobraževalne programe srednjega poklicnega izobraževanja v posameznem šolskem letu in skupaj,
- število vseh vpisanih dijakov v izobraževalne programe srednjega strokovnega izobraževanja v posameznem šolskem letu in skupaj.

Način in obdobje poročanja o izvajanju štipendiranja

Sklad vsako leto pripravi poročilo o izvajanju Politike štipendiranja 2020–2024 in ga posreduje Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Poročilo vključuje analizo glede na kazalnike iz prejšnjega poglavja in predloge štipendiranja izobraževalnih programov iz preglednice št. 17 za naslednje šolsko leto.

² Deficitarna štipendija se usklajuje na način in v roku, ki velja za transferje, v skladu z zakonom, ki ureja transferje posameznikom in gospodinjstvom v RS.